NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VII. Kraków, piątek 21 marca 1924 Nr. 68

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Zagranicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo złp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. złp. 0·10. Nadesłane złp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście złp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie złp. 0·50 Gratulacye złp. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Po Jaworzynie -- Kłajpeda.

Kraków, 20 marca

(X) Po Jaworzynie -- Kłajpeda. W tych trzech słowach zawarta jest historya naszych porażek dyplomatycznych na gruncie polityki międzynarodowej.

Szukają obecnie winowajcy. Część prasy polskiej niedwuznacznie występuje przeciw p. Skirmuntowi, zarzucając mu, że w niektórych posiedzeniach Rady Ligi Narodów nie brał nawet wcale udziału. Nie możemy na razie osądzić, czy te zarzuty nie należą do dziedziny „polowania na ludzi,“, o którem to polowaniu niedawno na łamach „Gazety Warszawskiej“ tak wymownie rozprawiał sędziwy Aleksander Swiętochowski, ale, że p. Skirmunt nie jest tą osobistością, której Polska śmiało może poruczyć zastępstwo swych najżywotniejszych interesów, to już dzisiaj żadnej nie ulega wątpliwości.

Panuje jeszcze ciągle wobec Polski atmosfera nieufności. Trudno zaiste odgadnąć, dlaczego ten stan rzeczy nie uległ zmianie. Co prawda, wiele grzechów ma na swem sumieniu zaciekłe zacietrzewienie partyjne, które na zewnątrz jak najfatalniejsze robi wrażenie. To „polowanie na ludzi“, o którem wyżej wspomnieliśmy, uprawiane jest w Polsce z wyrafinowanym wprost kunsztem, ze zdumiewającą wprost maestryą i precyzyą.

Nie jesteśmy np. zwolennikami poglądów politycznych p. Dmowskiego, którego uważamy za twórcę swoistej odmiany polskiego prusactwa. Mimo to uważamy, że jego gruntowna znajomość terenu międzynarodowego, predysponuje go do kierowania sterem nawy państwowej. Krótkie było „ministrowanie“ p. Dmowskiego a to intermezzo nie pozwala objektywnemu publicyście do ustalenia opinii o praktycznych zdolnościach, szybkiej i niezawodnej oryentacyi tego wybitnego męża stanu. W każdym razie należałoby powołać p. Dmowskiego na bardzo odpowiedzialne stanowisko ministra spraw zagranicznych, niż widzieć na tem stanowisku ludzi, posłusznych jego woli, wykonywujących tylko, że tak powiemy, jego zlecenia. P. Dmowski woli jednak rządzić z ukrycia, niż wziąć na siebie otwarcie i mężnie odpowiedzialność. Swoją drogą część prasy nie bardzo ułatwiała p. Dmowskiemu rządzenie, co wcale go do aktywnego wystąpienia zachęcić nie mogło.

Jak p. Dmowski jest kozłem ofiarnym lewicy, tak znowu marszałek Piłsudski jest stale najbardziej znienawidzonym przez obóz prawicowy człowiekiem w Polsce. Zamiast szukać jakiejś drogi wyjścia, by pierwszego Naczelnika Państwa wyrwać z przymusowego oddawania się lekturze i literaturze i oddać go powtórnie armii, którą sam stworzył i ukochał jak dziecko swe własne, prawica wszelką myśl o powołaniu marszałka Piłsudskiego na odpowiedzialne stanowisko odrzuca a limine nie szczędząc przy tem wonnych, za wonnych czasem epitetów.

Ale są to tylko następstwa psychozy partyjnej, która minąć musi, jeżeli się interes Państwa będzie stawiało ponad interes kliki czy partyi. W każdym razie okres sanacyi skarbu, przez który obecnie przechodzimy i to zdaje się z bardzo szczęśliwym rezultatem powinien mieć w swojem następstwie sanacyę naszej polityki międzynarodowej. Polska, wzmocniona i uspokojona wewnętrznie inną zupełnie przedstawia siłę na zewnątrz.

Ale to uspokojenie musi nastąpić. Nie w redukcyi aparatu państwowego leży tajemnica powodzenia, tylko w sprawności, sprężystości i w przejęciu się duchem obywatelskim. Niestety wiele pod tym względem jeszcze mamy do zdziałania. Ponure światło na nasze stosunki administracyjne rzuca afera Bessarabowej, która musi być wyświetlona, by wrogom Polski nie dostarczyć materyału do siania nieufności. Tak samo nie przestaniemy domagać się, by sprawa Linskiera dojrzała do rozwiązania w duchu sprawiedliwości, by mord niewinnej ofiary nie uszedł bezkarnie. Są to jednak tylko incydenty, co prawda bardzo niemiłe, które jednak nie powinny przesłonić sobą tego na ogół pocieszającego zjawiska, że na prawdę zbliżamy się do normalizacyi naszego życia wewnętrznego.

Niestety przedstawiciele nasi zagranicą nie potrafili rzucić tego atutu na szalę wypadków. Nie od dzisiaj niedomaga nasza polityka zagraniczna pod względem propagandy. Ale dzieło sanacyi zewnętrznej jest nie mniej pilne i powinna iść ręka w rękę z sanacyą wewnętrzną. Polska musi odegrać rolę jako poważny czynnik w gronie mocarstw atoli pod warunkiem, jeżeli zdoła rozprószyć mgły nieufności które z dawnych pozostały czasów. Może się to stać tylko wtedy, gdy polityka polska na wewnątrz będzie bezwzględnie demokratyczna, a na zewnątrz aktywną i konsekwentną.

Senzacyjne rewelacye o tajnym układzie francusko-czeskim

Berlin, 19. 3 PAT. Berliner Tageblatt ogłasza szereg dokumentów dotyczących rzekomych tajnych umów zawartych między Francyą a Czechosłowacyą w dniu 18 października 1918 r. Benesz zobowiązał się podjąć wspólnie z Francyą kroki gospodarcze, polityczne i wojskowe skierowane przeciwko Niemcom na wypadek zakłócenia przez nie spokoju w Europie środkowej. W dniu 25 grudnia 1923 r. podpisany został tajny protokół, który przewiduje przystąpienie do tego układu Jugosławii a następnie związki z Polską i Rumunią. Po pewnym jednakże czasie ten ostatni protokół został skasowany.

Najważniejszym dokumentem, pisze dalej „Berliner Tageblatt“ jest dokument z dnia 25 stycznia. Dokument ten zawiera następujące postanowienia: W razie wojny Francyi z Niemcami Czechosłowacya całą swoją siłą zbrojną poprze Francyę i odwrotnie. W razie wojny Czechosłowacyi z Niemcami, Francya zobowiązuje się wypowiedzieć Niemcom wojnę. W razie wojny Polski z Niemcami, obie partye stają po stronie Polski. W razie wybuchu kroków nieprzyjacielskich między Czechosłowacyą a Węgrami Francya udzieli Czechosłowacyi poparcia w formie dostawy materyałów wojennych. Na wypadek konfliktu Polski z Rosyą obie strony zachowywać się mają neutralnie! Powrót Habsburgów do władzy na Węgrzech zobowiązywać ma Francyę do natychmiastowego cofnięcia Węgrom kredytów. Obie zaś strony do podjęcia kroków mających na celu zaostrzenie kontroli. Każda próba powrotu na tron Hohenzollernów w Niemczech będzie powodem do zapowiedzi zastosowania dalszych sankcyi na zachodzie i południowym wschodzie Niemiec przy oparciu się na traktacie wersalskim. Gdyby Niemcy zajęły wobec zarządzeń tych stanowisko oporne to stanowić ono będzie casus belli. Z Rosyą mają być nawiązane stosunki przyjazne przy obopólnem porozumieniu. W razie ewentualnego napadu Rosyi na Rumunię obaj kontrahenci winni są udzielić poparcia Rumunii w formie dostarczenia materyałów wojennych. Udzielenie poparcia przez Niemcy Rosyi na wypadek wojny rosyjsko-polskiej pociągnie za sobą automatycznie natychmiastowe wypowiedzenie przez obu kontrahentów wojny Niemcom.

Dalsze dokumenty ogłoszone przez „Berliner Tageblatt“ dotyczą zawarcia ewentualnego układu z Jugosławią, którego projekt przedłożył Benesz Nincicowi, a który to układ przewiduje, że na wypadek napadu Węgier na Jugosławię albo Czechosłowacyę obie strony udzielą sobie militarnego poparcia.

Min. Benesz zaprzecza stanowczo istnieniu tajnych dokumentów.

Wiedeń. PAT. „N. F. Presse“ donosi z Pragi: Komisya zagraniczna izby odbyła dziś posiedzenie w obecności dra Benesza: Poseł niemiecki Kafka wystosował interpelacyę do ministra Benesza w sprawie rewelacyi „Berl. Tagblattu“. Minister zabrał następnie głos. Przemówienie jego zostało uznane za tajne i będzie wydany w tej sprawie osobny komunikat. Słychać, że dr Benesz nazwał ogłoszone dokumenty „śmiesznymi, głupimi i fałszywymi“. Dalej miał dr Benesz nazwać powyższe rewelacye szwindlem co można poznać ze stylizacyi dokumentów. W dokumentach tych dr Benesz jest nazywany raz ministrem spraw zagranicznych, drugi raz prezyd. ministrów. Jest również mowa o „zjednoczonych królestwach SHS“. Terminologia taka nie jest używana w korespondencyi dyplomatycznej. Posiedzenie komisyi było nadzwyczaj burzliwe. Poruszono nawet sprawę reparacyi.

Francuzi też dementują.

Wiedeń. PAT. „N. Fr. Pressei“ donosi: Poselstwo francuskie w Wiedniu oświadczyło że doniesienia berlińskie o tajnym traktacie między Francyą a Czechosłowacyą są w całości nieprawdziwe. Traktat taki nigdy nie był nawet planowany. Poselstwo czeskie oświadczyło że po stanowczych zaprzeczeniach dra Benesza musi być doniesienie o tajnym układzie uznane za nieprawdziwe.

Posiedzenie Koła Zydowskiego.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wczoraj odbyło się posiedzenie Koła żydowskiego, na którem omawiano sprawę wniosku pos. Moraczewskiego w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności b. ministra Kucharskego za działanie na szkodę skarbu państwa. Uchwalono dać podpisy Koła żydowskiego na ten wniosek (Jak wiadomo musi wniosek o postawienie ministra w stan oskarżenia mieć podpisy 100 posłów. — Red.).

W sprawie ochrony lokatorów uchwalono wezwać senatorów żydowskich do zajęcia w Senacie identycznego stanowiska, jakie Koło Zydowskie zajęło w Sejmie; wezwano senatorów żydowskich do odrzucenia poprawek Senatu, dążących do ograniczenia praw lokatorów, natomiast zalecono głosowanie za wnioskami mającemi na celu rozszerzenie ochrony lokatorów.

Wybór podkomisyi dla uzgodnienia z senatem poglądów o ochronie lokatorów.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisyi prawniczej przyjęto wnioski referenta w sprawie umowy sprzedażnej z poprawkami pos. Hartglasa.

W dalszym ciągu miano przystąpić do wyboru podkomisyi dla uzgodnienia poglądów z senatem w sprawie ochrony lokatorów. Lewica jednak i mniejszości narodowe sprzeciwiły się wyborowi tej podkomisyi, tak, ze względów regulaminowych, jak i merytorycznych, bo senacka komisya prawnicza dotąd nie zapowiedziała zmian dokonanych w projekcie.

Większość jednak komisyi przeforsowała wybór podkomisyi. Z zaproponowanych członków podkomisyi zrezygnowali z wyborów posłowie Sommerstein, Pniak i Popiel, wybrani zostali natomiast pos. Chełmoński i Piotrowski (ZLN.), poseł Brodawski (PSL Piast) i ks. pos. Kubik (Ch. D.).

Przed wyborami do gminy żyd. w Warszawie

Sin. Warszawa. (Telefonem) Tutejsze żyd. stronnictwa polityczne już przygotowują się do wyborów do Zarządu gminy żyd.

Pewne grupy wysuwają hasło jednolitego frontu mieszczańskich stronnictw żyd., stojących na gruncie narodowym.

Asymilatorzy mają podobno również wystąpić z własną listą.

Z partyi robotniczych „Bund“ prawdopodobnie przystąpi z własną listą do wyborów.

Wczorajsze obrady Sejmu.

Ustawa o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia przyjęta w III. czytaniu. „Dzień kobiet“ w Sejmie. — O wydanie posłów. — Wniosek nagły w sprawie Kłajpedy.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu sejmu odczytano szereg wniosków, m. in. wniosek klubu Ch. D. w sprawie rozporządzenia województwa dotyczącego rekwizycyi mieszkań w Krakowie.

Przystąpiono dalej do 3 czytania ustawy o zabezpieczenie na wypadek bezrobocia. W sprawie tej toczyła się długa dyskusya, w końcu przyjęto całą ustawę w 3 czytaniu w brzmieniu komisyi.

W dalszym ciągu przystąpił Sejm do wyboru członków Trybunału Stanu; wobec dojścia do zgody między stronnictwami wybrano członków zaproponowanych przez komisyę. M. in. został wybrany prof. Uniw. J. K. Allerhand ze Lwowa.

Następnie pos. Łagina (ZLN) wygłosiła referat o pracy kobiet i młodocianych, przyjęty przez plenum gorącymi oklaskami. W dyskusyi zabrały głos posłanki p. Praussowa (PPS) i p. Melzerowa (Koło żyd.). W głosowaniu przyjęto w 2 czytaniu wnioski referentki.

Ożywienie wywołało sprawozdanie komisyi w sprawie wydania posła Naumana (Klub niem.); jak wiadomo pos. Nauman został oskarżony o nadużycia w związku z ostatniemi wyborami. Po referacie pos. Marwego Sejm uchwalił wydanie 151 głosami przeciw 132. — Sprawę wydania pos. Stapińskiego referował pos. Lieberman; zwraca uwagę, że wedle pisma prokuratora pos. Stapiński podburzał ludność do aktów gwałtu w mowie, którą jednak, jak się okazało wygłosił nie pos. Stapiński, ale kto inny. — Wobec tego referent wnosi o niewydanie pos. Stapińskiego. — Sejm uchwalił niewydanie.

Z kolei przystąpiono do wniosków nagłych. Przedstawiciele 5 klubów zgłosili wniosek nagły, poruszający konieczność zabezpieczenia Polsce wolnego przystępu do morza, a to przez odpowiednie załatwienie spraw Gdańska i Kłajpedy. Nagłość wniosku uzasadniał pos. Stroński, który dowodził, że przez niepomyślne rozstrzygnięcie sprawy Kłajpedy wyrządzono Polsce krzywdę, która musi zostać jeszcze naprawiona.

W dyskusyi zabrał głos p. Taraszkiewicz (Białorusin), który oświadczył, że klub jego wraz z klubem ukraińskim będzie głosował przeciw nagłości. Mowie pos. Taraszkiewicza towarzyszyły okrzyki i przerywania na prawicy. W głosowaniu nagłość wniosku przyjęto głosami wszystkich stronnictw, przeciw nagłości głosowali Białorusini Ukraińcy.

Na tem porządek wyczerpano.

Wniosek pos. Moraczewskiego o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu b. ministra przemysłu i handlu Kucharskiego za działanie na szkodę skarbu państwa za zgodą p. marszałka zostanie rozpatrzony na posiedzeniu Sejmu w dniu 2 kwietnia.

W jakiej cenie będą ulgowe paszporty zagraniczne?

3000 paszportów dla całej Polski. — Wskazówki dla emigrantów.

Sin Warszawa. (Telefonem). Na wczorajszem posiedzeniu komisyi międzyministeryalnej obradowano nad ulgowymi paszportami zagranicznymi. Jak się Wasz korespondent dowiaduje zadecydowano na dzisiejszem posiedzeniu komisyi wydanie **3000 paszportów ulgowych dla całej Polski po cenie 25 franków.**

Odnośnie do paszportów ulgowych dla emigrantów, to urząd emigracyjny wyjaśnia, że do chwili ostatecznego załatwienia tej sprawy doradza się emigrantom, aby w miarę możności wstrzymywali się z wyrabianiem paszportów. W wypadkach zaś niecierpiących zwłoki należy zwrócić się do urzędu emigracyjnego z przedstawieniem okoliczności uzasadniających prośbę o przyznanie ulgowego paszportu.

Podwyższenie opłat za wizę polską

Sin Warszawa. (Telefonem). W ślad za podwyższeniem naszych opłat paszportowych zostaje podwyższona opłata za wizę polską udzielaną przez olskie konsulaty obcokrajowcom chcącym przyjechać do Polski. I tak — jaksiędowiadujemy, konsulat polski wWiedniu rozpoczął pobieranie opłaty za wizę polską w wysokości 2 i pół milionów koron. Bezwątpienia ta bezwzględna polityka paszportowa rządu polskiego wywoła dotkliwe represye ze strony innych państw.

Następstwa podwyżki wiz paszportowych.

Bukareszt, 19. 3 PAT. Donoszą o smutnych następstwach podwyższenia taryfy kolejowej i kosztów wiz paszportowych. Mieszkańcy Bukowiny, Besarabii i północnej Mołdawii, którzy jadąc do Europy, korzystali z tranzytu przez Polskę, używając do tego 4 pociągów pospiesznych, obecnie omijają zupełnie Polskę, używając połączeń kolejowych przez Bukareszt—Budapeszt. Zaniepokojeni są także liczni obywatele polscy, mieszkający w Rumunii, którym podwyżka wiz paszportowych uniemożliwia rpzyjazd do kraju.

Pierpont Morgan o sanacyi finansów Francyi.

Paryż, 19. 3 PAT. Pierpont Morgan w wywiadzie dał wyraz swemu całkowitemu zadowoleniu z powodu przyjęcia przez senat francuski nowych podatków. Jest rzeczą zrozumiałą, oświadczył Morgan, że Niemcy powinni zapłacić, chwilowo jednakże tego nie czynią. Francya uczyniła to, co należało uczynić celem doprowadzenia sytuacyi finansowej do równowagi. Cokolwiekby miało nastąpić nie ulegało całkowite zaufanie nietylko w bogactwa naturalne Francyi, ale przedewszystkiem w ludność francuską, w robotnika francuskiego i inteligencyę francuską. Niechaj klasy przodujące narodu francuskiego zechcą się przyłączyć do wysiłków tych, a Francya stanie się wkrótce niezwyciężoną w dziedzinie ekonomicznej. Zresztą staniemy zawsze po stronie Francyi, aby ją podtrzymać i wiemy, że możemy liczyć zawsze na nią jako na orędowniczkę prawa. Świat finansowy dowiódł, że potrafi pamiętać o tem. Z pełną podziwu jednomyślnością wszyscy wielcy bankierzy Stanów Zjednoczonych odpowiedzieli na moje wezwanie, aby udzielić Wam pomocy dla zwalczenia sprzysiężenia przeciwko waszemu frankowi. Nic nie usprawiedliwia paniki, gdyż bogactwo narodowe Francyi zwiększyło się potężnie od dwóch lat. Niechże Francya kroczy dalej po tej drodze a przedupływem dwóch lat zajmie przodujące stanowisko jakie zajmowała przed wojną.

Reorganizacya armii francuskiej

Paryż, 19. 3 PAT. W ekspose o projekcie ustawy dotyczącej organizacyi armii sprawozdawca Fabry wykazuje, że armia czynna będzie się składała z 32 dywizyi, oraz z wojsk specyalnych. Cała armia zostanie podzielona na 16 korpusów armii, 10 dywizyi stacyonowałoby w Nadrenii, w ogólnej ilości trzech korpusów. Następnie Fabry odczytuje dokumenty, które dowodzą, że w szkołach niemieckich wpaja się w dzieci ideę wojny odwetowej. Sprawa bezpieczeństwa nie może być przez każdy kraj jednakowo ujmowana. Każdy kraj może sam tylko należycie ocenić gwarancye swego bezpieczeństwa jakie mu proponują inni. Francya jest najbardziej daleką od pragnienia wojny.

Czy rząd może czerpać z Banku Emisyjnego?

Długoletnie doświadczenie nauczyło, że ilość pieniędzy w obiegu nie może być dowolna, o ile pieniądz spełniać ma skutecznie jedno z głównych swoich zadań: być stałym miernikiem wartości. Ilość tę najlepiej określają potrzeby gospodarcze kraju, wyrażające się w towarowej wymianie, lub w krótkoterminowych solidnych wekslach kupieckich, jako tymczasowym środku zapłaty za otrzymany towar. Banknoty, otrzymane za zdyskontowany weksel, wkrótce powrócić muszą do rąk posiadacza weksla, tj. do banku. W tem znaczeniu pieniądz odgrywa rolę jedynie pośrednika, ułatwiającego wymianę towarów, lub usług między ludźmi, w obrębie naszego społeczeństwa.

Taka wymiana oczywiście, musi istnieć też między poszczególnymi obywatelami z jednej strony, a państwem — z drugiej. Państwo ma przed sobą do spełnienia szereg zadań, a więc obronę granic, opiekę nad całością terytoryum, wymiar sprawiedliwości, zapewnienie bezpieczeństwa wewnątrz kraju, zaspokojenie pewnych potrzeb kulturalnych itd. Na to są potrzebne środki i te właśnie państwo otrzymać musi w gotowej postaci od społeczeństwa, tytułem należności za różne podatki, opłaty, świadczenia itd.

Z powyższego wypływa wniosek bardzo ważny: państwo otrzymać musi od swoich obywateli odpowiednie środki pieniężne, ale również musi mieć odjętą możność samoistnego dostarczania sobie tych środków. O ile taka możność istnieje — bardzo łatwo nastręczyć się może pokusa do takiej emisyi pieniędzy, jakiej świadkami jesteśmy od czasu odbudowy niepodległego państwa polskiego. Okazało się, że w niektórych wypadkach niebezpiecznie jest powierzać państwu aparat, mający za zadanie regulacyę obiegu pieniężnego.

To też, po długoletniem i bolesnem doświadczeniu, aparat ten postanowiono przekazać instytucyi społeczno-gospodarczej, mającej formę prawną spółki akcyjnej, monopol emisyi banknotów i nazwę „Bank Polski". Rozmiary tej emisyi i jej pokrycie ujęte są w ścisłe przepisy statutowe, których rząd dowolnie zmienić nie może. A więc emisya pieniądza będzie w Banku Polskim czynnością, od wpływów rządowych niezależną.

Stosunek państwa do Banku wyrażać się będzie jedynie w pewnym wpływie na wybór jego władz, które jednak pozostawać będą w zupełnej od rządu niezależności. W radzie Banku, która nadaje ogólny kierunek instytucyi i nadzoruje czynności jego organów wykonawczych, reprezentowane będą czynniki społeczne. Rada składać się będzie z prezesa i wiceprezesa Banku, mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek rady ministrów, na okres pięcioletni, oraz z dwunastu członków, wybieranych przez zebranie walne akcyonaryuszów na okres trzyletni. Członkami rady nie mogą być posłowie i senatorowie, ani urzędnicy państwowi i wojskowi w służbie czynnej, będą to zatem osoby całkowicie niezależne.

Stosunek państwa do Banku Polskiego wyrażać się też będzie w uczestnictwie państwa w kapitale akcyjnym tej instytucyi. Jest to przewidziane w statucie, wszelako wysokość tego udziału nie jest określona. Nie ulega wątpliwości, że udział ten będzie tem mniejszy, im prędzej i łatwiej społeczeństwo samo zbierze odpowiednią ilość zapisów i wpłat na kapitał akcyjny. Jedynie na wypadek, gdyby w ciągu dwóch miesięcy od rozpoczęcia subskrypcyi Komitet Organizacyjny nie zebrał zapisów na 600,000 akcyj i skarb wskutek tego musiał przejąć niepokrytą część kapitału akcyjnego, zastrzegł sobie rząd wprowadzenie do statutu zmian, któreby mu zapewniły we władzach Banku wpływ, odpowiadający przejętemu przez Skarb Państwa kapitałowi akcyjnemu. Ale i te uprawnienia nie mogą w żadnym razie nadać rządowi jakichkolwiek przywilejów w zakresie korzystania z kredytów Banku.

Podług przepisów statutu, kredyt ten ograniczony jest ryczałtowo do sumy 50 milionów złotych — inemi słowy, statut pozwala zaliczać do pokrycia bankowego biletów, między innemi, zobowiązania skarbu do sumy 50 milionów złotych.

Długoletnia obserwacya czynności banków emisyjnych wskazuje, że pewna ilość banknotów, puszczonych w obieg, do kas banku nie wraca, lecz pozostaje w obiegu, pełniąc funkcye niezbędnych środków obrotowych, których ilość nie może być mniejszą od pewnego, wskazanego przez praktykę minimum. Ilość ta nie wymaga przeto płynnego krótkoterminowego pokrycia i bez szkody może być umieszczona w zobowiązaniach długoterminowych, a więc również w obligacyach państwowych. Korzystając z tego, zwykle bezprocentowego kredytu, państwo otrzymuje pewnego rodzaju rekompensatę za udzielony prywatnej spółce przywilej emisyjny. Dodać należy, iż pożycze tego rodzaju spotykamy w bilansach wielu banków emisyjnych i między innemi w Banku Angielskim wynosi ona obecnie 19,75 milionów funtów szterlingów.

Na tem opiera się i do tego ogranicza się istotny stosunek rządu do Banku Polskiego. Poza wymienioną sumą rząd zwracać się może do Banku jedynie, jako strona, jak każdy inny interesant prywatny, przedstawiając, w razie żądania kredytu, takież pokrycie, jakie złożyć musi ów interesant.

Jak widzimy, główne niebezpieczeństwo dla mającego powstać nowego i zdrowego pieniądza — wpływ destrukcyjny rządu — jest z funkcyi Banku Polskiego całkowicie i bezwzględnie wyłączony, co daje wszelką rękojmię, że nowa nasza waluta nie będzie już mogła być instrumentem do uprawiania inflacyi. Złoty polski przystosowany będzie do naszych potrzeb gospodarczych i z nich wyłącznie swój rodowód prowadzić będzie.

Działalność Komitetu delegacyi żydowskich.

Paryż. (ŻAT.) Komitet żydowskich delegacyj przesłał ŻATowi następującą wiadomość w sprawie Związków przyjaciół Ligi Narodów. Przed niedawnym czasem powziął komitet rezolucyę w sprawie stworzenia w różnych krajach, żydowskich związków przyjaciół Ligi Narodów, które mają wejść w skład międzynarodowego związku przyjaciół Ligi i służyć przedewszystkiem interesom żydowskich mniejszości w ramach wyżej wymienionego związku.

Zgodnie z tą rezolucyą wszedł komitet delegacyi żydowskiej w kontakt z centralą organizacyi żydowskiej w Austryi, Czechosłowacyi, Bułgaryi, Litwy, Łotwy i innych.

Jak wiadomo stworzono w Austryi związek przyjaciół Ligi narodów pod przewodnictwem rabina Chajesa. Generalny sekretarz międzynarodowego związku Ligi przesłał powitalny list do dr. Chajesa, w którym wyraża nadzieję, że przedstawiciel żydowskich związków Ligi weźmie udział w pracach 8-mej konferencyi międzynarodowego związku, która odbędzie się w lipcu br. w Lyonie.

Także w Bułgaryi przygotowania są w pełnym toku i należy oczekiwać, że i tam zostanie utworzony podobny związek. Na Litwie stworzono z inicyatywy komitetu delegacyi związek przyjaciół Ligi. Również w Czechosłowacyi czyni się przygotowania do utworzenia takiego związku.

Podczas ostatniego posiedzenia komitetu żydowskich delegacyi składał p. Feinberg sprawozdanie z podróży po krajach Europy, z którego wynika, że praca delegacyi spotyka się wszędzie z głębokiem zrozumieniem ludności żydowskiej. Komitet wypracowuje obecnie dokładny plan celem rozszerzenia swej pracy. W tym celu odbędzie się w lecie konferencya, w której wezmą udział członkowie komitetu i wszyscy żydowscy posłowie parlamentów.

Nietylko ludność żydowska krajów wschodnio-europejskich będąca bezpośrednio zainteresowana w działalności komitetu centralnego lecz także ostatni kongres amerykański wypowiedział w rezolucyi życzenie, by praca komitetu żydowskich delegacyi była znacznie intenzywniejszą.

Żydowska delegacya u prez. Coolidgea.

Waszyngton. (ŻAT.). Delegacya zjednoczonych związków żydowskich została przyjętą przez prezydenta Coolidge'a i przez komisyę imigracyjną senatu i kongresu. Delegacya zaprotestowała przeciw billowi Johnsona i oświadczyła, że wodle obecnego projektu są żydowscy imigranci grupowani według narodowości, które w roku 1890 miały mniejszy procent naturalizowanych obywateli. Delegacya zaproponowała, by zamiast tego przyjęto za podstawę kwoty imigracyjnej stosunek rasy w amerykańskiej armii podczas wojny światowej.

Herbert Samuel w biurze centralnem Żyd. Fund. Narodowego.

(ZIKO.) 27 lutego zwiedził Herbert Samuel z małżonką centralne biuro żydowskiego Funduszu Narodowego w Jerozolimie. W odpowiedzi na mowę powitalną Usyszkina wywodził Herbert Samuel m. in.: „Kiedy po raz pierwszy przybyłem do kraju, sądziłem, że wiele czasu upłynie zanim ujrzę nową Palestynę. Oto minęły cztery lata a już osiągnięto znaczny postęp, niezawodnie nie tak wielki jaki sobie życzymy, lecz jednak postąpiliśmy naprzód.

Bialik wyjeżdża do Palestyny.

Berlin. (ŻAT.) Centralne biuro światowej organizacyi „Tarbut" urządziło 15 marca wieczór pożegnalny na cześć Ch. N. Bialika i jego małżonki odjeżdżających na stały pobyt do Palestyny.

Jak donosi „Haolam" z dniem 15 występuje Bialik z redakcyi Haolamu z powodu wyjazdu do Palestyny.

Labour Party a Poale-Syon.

Londyn. (ŻAT.) 22 i 23 marca odbędzie się w Londynie konferencya organizacyi robotniczej „Poale Syon" w Anglii, która zajmie się sprawą poparcia ruchu robotniczego w Palestynie i kwestyą naturalizacyi żydowskich robotników w Anglii. W konferencyi weźmie udział prawdopodobnie kilku członków Labour Party, wśród nich kilku ministrów.

Biżuterya Herzla na licytacyi.

Wiedeń. (ŻAT.) Przedstawiciel ŻATu dowiaduje się, że z końcem bm. odbędzie się we wiedeńskiem „Doroteum" licytacya biżuteryi po Teodorze Herzlu. Licytacya odbędzie się za zgodą prawnego doradcy dzieci Herzla na rzecz spadkobierców. Biżuterya ta była aż dotąd w kasie depozytowej urzędu podatkowego i posiada wartość kilkudziesięciu milionów koron. Istnieje przypuszczenie, że syoniści wiedeńscy nie dopuszczą, by biżuterya Herzla przeszła w niepożądane ręce i napewno znajdą się jednostki, które zakupią kosztowności dla muzeum narodowego w Palestynie.

O prawa wyborcze kobiet do kahałów w Niemczech.

Berlin. (ŻAT.) Egzekutywa związku kobiet żydowskich postanowiła przeprowadzić w czasie między 23 a 29 marca w gminach żydowskich, w których kobiety nie mają prawa wyborczego szeroką agitacyę za wprowadzeniem czynnego i biernego prawa wyborczego dla kobiet. Cały szereg znanych osobistości przyrzekło związkowi współpracę w tej akcyi. Niektóre gminy w Niemczech przeprowadziły już odpowiednie zmiany w statutach gminy.

Byli żołnierze żydowscy przeciw Ludendorfowi.

Berlin. (ŻAT.) Niedawno odbył się w Berlinie zjazd b. żołnierzy, którzy walczyli podczas wojny na froncie. Na zjeździe tym powzięto jednomyślnie następującą rezolucyę. „Związek b. żydowskich żołnierzy z goryczą odpiera oszczerstwa i oskarżenia generała Luddendorfa przeciw żołnierzom żydowskim podczas procesu monachijskiego.

Tylko partyjno- polityczne motywy a nie rzeczywiste fakty skłoniły generała Luddendorfa do rzucenia tak ciężkiego oskarżenia w twarz żydostwu niemieckiemu. W imieniu żołnierzy żydowskich, którzy walczyli na froncie i łożyli w ofierze krew i życie dla ojczyzny, w imieniu setek i tysięcy, którzy opłacili wierność ojczyźnie niemieckiej wiecznem kalectwem, w imieniu 12,000 poległych żołnierzy protestujemy przeciwko tym oszczerstwom. Jesteśmy przekonani, że większość narodu niemieckiego nie da posłuchu niegodnym oszczerstwom".

Likwidacya prac „Jointu" w Rosyi.

Moskwa. (ŻAT.) Ostatecznie postanowiono z dniem 1 kwietnia zlikwidować ogólną działalność pomocniczą, jakoteż odbudowawcza Jointu w Rosyi. Dyrektor Jointu dr. Bogen opuścił Rosyę z dniem 15 marca. Dr. Rosen, kierownik pracy odbudowawczej opuszcza Rosyę z dniem 1. kwietnia. Likwidując swą działalność będzie Joint popierał do 1 czerwca wszystkie instytucye utrzymywane dotychczas.

Przesilenie w Kom. Centr. org syon. b. Kongresówki

Warszawa. (Tel. wł.) Na podstawie wniosku p. Freida przerwano debatę Rady partyjnej nad rezolucyą, wniesioną przez Komitet Centralny w sprawie kierunku działalności obecnego Kom. Centr. Komitet Centralny postawił kwesiyę zaufania w związku z rezolucyą. Większość Rady partyjnej odrzuciła rezolucyę Komitetu Centralnego a wtedy przewodniczący oświadczył, że komitet centralny ustępuje. Po przerwie oświadczyło większość, że nie może objąć kierownictwa i że z konfliktu, jaki powstał między Komitetem centralnym a radą partyjną jest jedynem wyjściem rozwiązanie rady partyjnej i zwołanie konferencyi krajowej. Przewodniczący oświadczył na to, że zamyka posiedzenie i rozwiązuje radę partyjną.

Komitet centralny postanowił na onegdajszem posiedzeniu zwołać konferencyę na czas od 22. — 27 lipca br. Pozatem ma komitet wydać dokładne wyjaśnienie swego stanowiska.

W sprawie autonomicznej prowincyi żydowskiej na Krymie.

Jak wiadomo, powstał ostatnio plan, — lansowany przez bolszewików — kolonizacyi Krymu przez Żydów i stworzenia tam autonomicznej prowincyi żydowskiej.

Znany przywódca nieistniejącej już organizacyi terytoryalistycznej, przyjaciel Zangwilla dr. Arnold Margolin wyraził się wobec reprezentanta ŻATu bardzo sceptycznie o planie utworzenia autonomicznej republiki żydowskiej na Krymie. Dr. Margolin nazwał plan ten utopią ze względu na sprzeciw ludności tatarskiej i ukraińskiej, przez którą jest Krym zamieszkiwany. Plan sowietów ma na celu zaszachowanie syonistów. Margolin stwierdza, że osobiście jest za kolonizacyą żydowską we wszystkich, stojących do dyspozycyi obszarach, lecz w kolonizacyę i w plan bolszewicki nie wierzy.

New Jork. (ŻAT.) James Rosenberg przewodniczący „Jointu“ przesłał do prasy nowojorskiej entuzyastyczną ocenę projektu żydowskiej kolonizacyi na Krymie. W związku z zamiarem utworzenia towarzystwa z kapitałem jednego miliona funtów szterlingów na ten cel należy przypuścić, że także i „Joint“ poprze tę instytucyę. (?? Red.).

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

Palästina—Wirtschaft. Lutowy zeszyt tego miesięcznika, wychodzącego w Berlinie, zawiera prócz interesującego artykułu o problemach kredytowych w Niemczech i Francyi, obszerne, ilustrowane cyframi, omówienie gospodarki zbożowej i chlebowej w Palestynie, następnie przedstawienie, rozwoju cen palestyńskich w r. 1923, z którego wynika, że koszta utrzymania obniżyły się o 10 proc., oraz szereg informacyi handlowych oraz sprawozdań rynkowych.

Redakcya miesięcznika zapowiada, że począwszy od marca rozszerzy zakres pisma na Syryę i Egipt.

ŻYCIE POLITYCZNE.

U premiera.

P. premier odbył onegdaj konferencye z przedstawicielami niemal wszystkich stronnictw w sprawie uzgodnienia ustawy o bezrobociu z wymaganiami równowagi budżetowej.

Pp. Dąbski i Malinowski przedstawili premierowi swe postulaty co do administracyi kraju.

P. Fudakowski w imieniu związku ziemian na konferencyi u p. Grabskiego informował go o akcyi kół ziemiańskich co do Banku Polskiego, po przezwyciężeniu największych trudności związanych z podatkiem majątkowym.

Wieczorem p. Grabski udał się do marsz. Rataja, z którym rozmawiał na temt prac Sejmu.

Kłajpeda.

Rząd nie otrzymał jeszcze z Genewy szczegółowego raportu o dyskusyi i decyzyi kłajpedzkiej. Po otrzymaniu materyałów komitet polityczny ministrów rozejrzy się w sytuacyi i wyda odpowiednie dyspozycye p. Skirmuntowi.

Generalny inspektor placówek konsularnych.

Z Warszawy donoszą nam:

Jak słychać, ma się zadecydować w najbliższych dniach sprawa nominacyi obecnego wicedyrektora departamentu administracyjnego M. S. Z. p. Zielińskiego na stanowisko generalnego inspektora placówek konsularnych północnej i środkowej Europy. W ten sposób utworzy się możność obsadzenia departamentu administr. tego Minist. przez urzędnika, zwolnionego od zarzutów jakie spotykały coraz częściej p. Zielińskiego, któremu brano za złe kierowanie się sympatyami politycznemi w urzędowaniu.

Z ŻYCIA MŁODZIEŻY.

OGŁOSZENIE W SPRAWIE WYBORÓW NA ZJAZD W ANTWERPII. I. Na podstawie art. 2 ordynacyi wyborczej na Kongres Akademików-Żydów w Antwerpii powołujemy Okręgową Komisyę Wyborową środowiska krakowskiego, która ukonstytuowała się na swem posiedzeniu w następującym składzie- Kol. Anhalt Edward przewodniczący, Margulies Ludwik zastępca przewodn., Löwenhalt Adolf sekretarz, Fromowicz Hipolit i Kerner Zygmunt członkowie, Krieger Alfred i Salpeter Leon, zastępcy członków.

II. Ostatni termin zgłaszania list kandydatów upływa w sobotę dnia 22 marca br o godz. 14.

W Krakowie dnia 18 marca 1924. — Krakowska Delegacya do Rady Nadzorczej:

Jakób Lewkowicz mp. przew., Kalman Stein mp Emanuel Scherer mp.

Nasze najgłębsze współczucie wyrażamy naszemu przewodniczącemu Dr. Z. Kramerowi z Rodziną z powodu śmierci ukochanego brata Wydział „Or Israel“ w Sieniawie

KRONIKA.

Kraków, 20 marca

— FERYE UNIWERSYTECKIE. Według rozporządzenia ministerstwa oświaty drugi trymestr w szkołach akademickich kończy się w bieżącym roku szkolnym w dniu 27 marca. Ferye wielkanocne trwać będą ponad miesiąc, rozpoczęcie III-go trymestru naznaczone zostało na dzień 28 kwietnia.

— TOWARZYSTWO HYGIENY. Z inicyatywy naczelników wydziałów zdrowia województwa i magistratu krakowskiego dr Momidłowskiego i dr Janiszewskiego, zawiązane zostanie w Krakowie w najbliższym czasie Towarzystwo hygjeny, jako oddział centrali warszawskiej. Towarzystwo ma na celu należyte pokierowanie pracą we wszystkich instytucyach społecznych w myśl zasad hygieny, a działalnością swoją obejmie także wychowanie młodzieży. Konstytuujące zebranie nowego Towarzystwa odbędzie się w pierwszych dniach kwietnia br.

— WALNE ZGROMADZENIE ŻYD. TOW. GIMNASTYCZNEGO W KRAKOWIE. W niedzielę, dnia 16 marca br. odbyło się w sali Żyd. Tow. Gimnastycznego w Krakowie Walne zgromadzenie przy licznym udziale Członków Towarzystwa.

Po złożeniu sprawozdania z działalności Wydziału wywiązała się ożywiona dyskusya, po której ustępującemu Wydziałowi udzielono absolutoryum, zaś Komisyi budowy domu pełne uznanie i podziękowanie za jej starania około realizacyi planu budowy własnego domu.

Następnie uchwalono jednomyślnie szereg wniosków dotyczących kupna względnie sprzedaży parceli referowanych przez komisyę budowy domu, poczem przystąpiono do wyboru nowego Wydziału w skład którego weszli: Prezes: p. Zygmunt Hochwald, zast. prez. Dr K. Osiek, sekr.: I. Fleischman, skarbnik: J. Schenirer, członkowie Wydziału: Fallek, Goldbergżarka, Goldschmied, Kempler, Orensteinówna Dola, Dr Rose, Rosnerówna Klara, Scherer, poczem kierownikiem ćwiczeń wybrano p. Kahanego a zastępcą p. Rubinsteina. W skład komisyi budowy domu weszli: pp. prezes Tow. Zygmunt Hochwald, Jakób Billig, Jakób Schenirer i inż. B. Zimerman.

— ŻYDOWSKIE TOW. GIMNASTYCZNE komunikuje: Z powodu zajęcia w dniu dzisiejszym sali gimn. przez Gminę żydowską na mąkę paschalną, odbywać się będą ćwiczenia gimn. począwszy od dnia 24 bm. w sali gimn. Żyd. Szkoły Ludowej i Średniej (Brzozowa). w tych samych dniach i godzinach w jakich ćwiczono na sali Ż. T. G.

— NIEZNACZNE PODROŻENIE PIECZYWA BIAŁEGO. Wczoraj w południe odbyło się w magistracie krakowskim posiedzenie miejskiej komisyi cennikowej, na której omawiano obecną sytuacyę drożyźnianą. Komisya stwierdziła, że zwyżce cen uległa jedynie mąka poznańska, wobec czego żądania piekarzy krakowskich, wypiekających pieczywo przeważnie z mąki tutejszej są nieuzasadnione. Nadto referent aprowizacyjny wyjaśnił, że piekarze korzystają z przydziałów mąki głównego urzędu żywnościowego na warunkach niezmienionych. Komisya pozostawiła wobec tego ceny chleba niezmienione, a uwzględniając nieznaczne podrożenie mąki pszennej, podwyższyła ceny pieczywa białego. I tak: 6 dkg. bułka gładka podrożała z 50 tysięcy na 55 tys. mp, 3 dkg wiedeńska z 36 tysięcy na 40 ty. mp. W sklepach podwyższono cenę bochenka chleba o 20 tysięcy, bułki o 2000 mp na sztuce.

— O KONTYNGENTY CUKRU. Magistrat krakowski wysłał wczoraj ponownie pismo do biura sprzedaży Małopolskiego związku cukrowni we Lwowie, urgując o kontyngenty cukru dla miasta z miesiąca lutego i marca br. w ilości z górą 20 wagonów grysiku. Pierwsze transporty spodziewane są w najbliższych dniach. Cena cukru wyniesie około 2 miliony mp za 1 kg.

Refleksye purymowe.

Zawsze mnie bolało przysłowie ludowe: „Purym nie jest świętem, a kaduchys nie jest chorobą“. Że kaduchys jest chorobą potwierdzić może każdy, kto kiedyś miał kaduchys chociażby kieszonkową. Ale Purym nie jest świętem?

Spytajcie się o to naszych dzieci, rozumie się, o ile rodzice dzieciom pozwalają przeżywać to wesołe pląsające święto. Oto na „syjdę“ przyszli „Purym szpieler“. Ojciec z uśmieszkiem pobłażania przypatruje się pociesznym skokom żydowskiego Pierrota i Columbiny, ale dzieci z płonącemi oczyma wchłaniają w siebie to prymitywne ludowe nie obarczone grzechem analizy piękno iluzyi.

Gdym był jeszcze małym chłopcem, przedstawiałem sobie zawsze Hamana jako niezmiernie chudego, okropnie ponurego człowieka, o skośnych, zimnych złych oczach. Haman był potworem, a nie człowiekiem. Tylko w ten sposób zżyć się mogłem ze zjawiskiem nienawiści. Bo jakże można „zonać nienawiścią“ ku całemu narodowi, jak wogóle można nienawidzieć. Nie, nienawiść chyba rodem z piekła jest, a rolę apostoła nienawiści może wziąć na siebie tylko potwór. Tak myślą i odczuwają jeszcze i teraz dzieci młode, a nawet nieco starsze.

Przeszły lata, a Purym zawsze miał dla mnie urok święta lat dziecinnych. Ileż to bajecznych pomysłów, łobuzerskich psot można było nabroić, wysyłając swoim znajomym "szalchemunys". Ale pytanie dzieciństwa tkwiło głęboko w duszy. Skąd się na świecie wzięła nienawiść? Dlaczego nauczyciel w stosunku do kolegów Polaków taki dobry, uczynny, serdeczny i ojcowski zmienia swój wyraz twarzy, gdy się zwraca do Żyda? Dlaczego wzrok jego staje się twardy, złośliwy, urągający? Dlaczego nie chce ze mną więcej obcować mój przyjaciel katolicki z lat młodych? Dlaczego rodzice jego nie odpowiadają mi na ukłon, gdy do domu ich przychodzę? Dlaczego — Boże! Gdybym miał spisać wszystkie dlaczego, które życie każdemu z nas nasuwało, w wielkim byłbym kłopocie. Wystarczy jednak tylko jedno „dlaczego“. Dla czego nas nienawidzą?

Już Haman nie jest potworem, a nienawiść stała się naszym chlebem codziennym. Ale każdego z nas dręczy to pytanie. Nie chodzi o nas. Myśmy w nienawiści wychowani, na nienawiść zahartowani. Z uśmiechem ironii przyjmujemy coraz dziwaczniejsze, coraz dziksze jej wybuchy. Filosemita — gdzież ciebie, o szlachetny tworze fantazyi, rozwiewna maro wyobraźni szukać należy? Dziś w Polsce każdy jest antysemitą — miał się wyrazić prezes Thugutt, a Żeromski, którego każda książka była dla nas objawieniem, nie chce mówić o kwestyi żydowskiej. Dobrze zrobił, bo pocóż dolewać oliwy do ognia, którego języki obejmują wszystkie piętra. Ale jakąż odpowiedź damy naszym dzieciom?

Święto Purym jest świętem dzieci. Od nas zależy, byśmy duszę naszych dzieci uratowali. Walczmy z zalewającem nas morzem nienawiści — miłością człowieka, ukochaniem ideału. Walczmy o duszę naszych dzieci.

Moassi.

O unieważnienie nowego podatku lokatorskiego.

Rekurs do województwa.

Wczoraj wniósł klub radziecki PPS Rady m. Krakowa przez magistrat krakowski do województwa rekurs w sprawie ostatniej uchwały Rady miejskiej, co do podatku od lokali. W rekursie tym zaznaczone jest, że uchwała Rady miejskiej narusza ustawę, według której wysokość podatku określa od każdorazowego komornego na każdy rok podatkowy reprezentacya miasta z mocą obowiązującą dopiero w 2 miesiące po ogłoszeniu uchwały, a nie jak onegdajsza Rada miejska uchwaliła, aby podatek ściągnąć wstecz od 1 stycznia br. Protest kończy się apelem do województwa, aby uniemożliwiło uchwałę Rady miejskiej z 17 bm., o ile postanawia ona pobór podatku lokatorskiego w podwyższonej wysokości za czas wsteczny od 1 stycznia br.

Tajemnicze strzały na ul. Kopernika

To jest ta miłość...

Wczoraj około godz. 4-tej po południu zgłosiła się na stacyę pogotowia ratunkowego pani S. T. prosząc o opatrzenie ciężkiej rany postrzałowej w okolicy stawu łokciowego lewej ręki. Według opowiadania rannej kobiety w chwili, gdy przechodziła koło szpitala św. Łazarza na ul. Kopernika padły w jej kierunku cztery strzały rewolwerowe, z których jeden ranił ją w łokieć. Tajemniczą sprawą zajęła się policya. Jak słychać, chodzi tu o zemstę drugiej kobiety na tle erotycznem.

— **KRAKÓW ZAOPATRZONY NA MROŹNĄ WIOSNĘ W OPAŁ.** W ostatnich dniach nadeszły do Krakowa znaczne transporty węgla i drzewa, tak, że zarówno składy miejskie na Warszawskiem, jakoteż prywatnych hurtowników, są pełne materyału opałowego. Magistrat zakupił wielkie ilości drzewa bukowego w dobrach państwowych na korzystnych warunkach.

— **WERBUNEK DO MILICYI SOWIECKIEJ.** Jak się dowiadujemy, władze śledcze policyi krakowskiej skierowały do prokuratoryi akta sprawy, dotyczące agitacyi werbunkowej młodzieży do Rosyi sowieckiej. W aferę wmieszanych jest kilka osób, które odpowiadać będą przed sądem w najbliższych tygodniach. Zauważyć należy, że w ostatnim czasie organa policyi przytrzymały w Krakowie kilku młodzieńców, którzy z namowy wysłanników bolszewickich czynili przygotowania do wyjazdu do Rosyi, celem zaciągnięcia się do czerwonej milicyi.

— **FAŁSZYWE 100-KORONÓWKI CZESKIE.** W ostatnich dniach organa policyi krakowskiej wpadły na ślad fałszywych 100 kor. banknotów czeskich. W traktcie dochodzeń wyszło na jaw, że falsyfikaty pochodzą z dawnej fabryki dr Droelicha, który w swoim czasie skazany został za fałszerstwo banknotów czeskich na 6 lat ciężkiego więzienia i utratę dyplomu. Pod zarzutem puszczania w obieg falsyfikatów 100 kor. czes. aresztowała policya Wł. Rudnickiego oraz jego kochankę Helenę Bartel i Konstancyę Buczkowską. Jak śledztwo wykryło, fałszywe banknoty dostała Bartlówna od Zemanówny, ta zaś otrzymała je od jednego z woźnych sądowych, który zamiast zniszczyć falsyfikaty dał je dzieciom Zemanowej do zabawy. Zaznaczyć należy, że banknoty te są już wycofane z obiegu.

— **ZŁODZIEJE POZNAŃSCY NA TUŁACZCE W KRAKOWIE.** Onegdaj przytrzymała policya w domu pod l. 44 przy Rynku głównym dwóch osobników, którzy tłumaczyli się, że szukają noclegu w piwnicy. W toku śledztwa przyznali się oni, że dopuścili się w Poznaniu kradzieży z włamaniem do sklepu towarów modnych, poczem zbiegli z łupem do Katowic, a następnie do Krakowa. Po drodze sprzedali skradziony towar i za uzyskane pieniądze szeroko się bawili, mieszkając w hotelach. Wkrótce jednak wyczerpały się pieniądze, a wówczas lekkomyślni złodzieje poczęli sprzedawać garderobę swą i części bielizny. Gdy i to źródło dochodów się wyczerpało, młodzieńcy rozpoczęli tułaczkę po zaułkach miasta, piwnicach i tp. teden z aresztowanych Bernard Stelmaszewski podaje, że jest synem właściciela fabryki likierów, drugi zaś Wincenty Dąbkiewicz, jest dekoratorem.

—o-o—

— **JAK SIĘ DOWIADUJEMY.**, odbędzie się staraniem Komitetu zabawowego Ż. K. S. „Amatorzy" w sobotę dnia 22 marca 1924 w sali saskiej Maskarada Purymowa. Komitet zapowiada liczne atrakcye połączone z różnemi niespodziankami, dotąd w Krakowie niewidzianemi, starając się w ten sposób zadowolić wybrednych gości. Pozostałe zaproszenia wydaje firma Feil, Grodzka l. 58.

—o-o—

— **KOLLEGIUM WYKŁADÓW NAUKOWYCH** czwartek 20 bm. Kazimierz Mayerhold: Pieśń polska (Moniuszko) z ilustr. muz. p. L. Marek-Onyszkiewiczowej; piątek 21 bm. kustosz dr Stefan Komornicki: Malarstwo wczesnoflamandzkie (z obrazami świetlnymi).

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— **TANIEC KWIATÓW W BAGATELI.** W niedzielę dnia 23 marca br odbędzie się poranek dzieci dla dzieci na przywitanie wiosny przez naszych milusińskich. Odegraną zostanie między innemi opera dziecięca: „Taniec kwiatów". Początek o godz. 11'30 przed południem. Bilety są do nabycia przy kasie dziennej teatru, we firmie „Lux" pl. Dominikański 7, u firmy Bracia Landwirt ulica Grodzka 46.

— **WYRWICZ W BAGATELI.** W niedzielę o godz 11-tej w nocy odbędzie się w Bagateli wieczór ulubionego humorysty Leona Wyrwicza, który wystąpi z nowym wielce urozmaiconym programem.

— **Z OPERETKI.** Dziś we czwartek 20 bm. o 8 w. „Frasquita". Doborową obsadę tworzą pp. Rynas, Kozłowska, Rapacka, Ostrowski, Sempoliński, Rewera-Rewski, Rawita, Bojnarowski i inni. W pełnym toku próby zgłośnej operetki L. Falla „Madame Pompadour", która będzie największą senzacyą bieżącego sezonu.

— **STARANIEM UNIWERSYTETU LUDOWEGO W KRAKOWIE** i na dochód tej instytucyi, odegrany będzie w teatrze im. Słowackiego „Sen nocy letniej" dnia 3 kwietnia br. Przedstawienie poprzedzi prelekcya prof. Dyboskiego. Bilety wcześniej do nabycia w Uniwersytecie Ludowym, aleja Krasińskiego (dom górników) od 5—7, w sklepach „Proletaryatu" i w konsumach kolejowych.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Czwartek: „Podatek majątkowy".
Piątek: „Kościuszko pod Racławicami".

TEATR BAGATELA.

Czwartek: „Przyjaciółka pana ministra (nowość)
Piątek: „Przyjaciółka pana ministra".

OPERETKA

Czwartek: „Frasquita".

REPERTUAR KIN

WANDA: „W Noc poślubną".
SZTUKA: „Krew na piasku".
REDUTA: „Przez krew".
WARSZAWA: „Dwie dziewczynki Paryża".

Z KRAJU.

Katolicki prof. teologii dziwi się, że Żydzi tak mało dają na „Keren Hajessod"

Lwów. (Tel. wł.) W cyklu wykładów publicznych, urządzonych przez profesorów fakultetu teologii Uniwersytetu J. Kazimierza, odbyły się też wykłady, których tematy wzbudziły zainteresowanie wśród sfer żydowskich, jakoże odnosiły się bezpośrednio do problemów Żydostwa i syonizmu.

I tak wygłosił ks. Klawek b. zajmujący referat pt. „Religia starozakonna", w którym analizując genezę i rozwój judaizmu potwierdza znane teorye o wzniosłości idei mozaizmu, przyczem punktem kulminacyjnym jest twierdzenie prelegenta gdzie przyrównuje religię żydowską do błyszczącego kryształu, którego blask zaćmiewa nieliczne zresztą plamy.

Drugi z rzędu wykład miał za temat: „Biblia w świetle wykopalisk" ks. prof. Stach.

Trzeci z rzędu wykład wygłosił ks. Dr. Stach na temat „Palestyna po wojnie światowej".

Ks. Stach, który z autopsyi poznał stosunki i życie palestyńskie przedstawił w naogół rzeczowym referacie zapatrywania na problemy syonizmu odrodzenia kulturalnego Żydostwa, a w szczególności na odbudowę siedziby narodowej Żydów.

Ks. Stach wspomina o odrodzeniu języka twórczości Bialika, Berdyczewskiego, Frischmana itd. mówi o stworzeniu Waad Halaszon w Jerozolimie, przyczem podnosi zapał i gorliwość, z jaką nowy Jiszub palestyński oddaje się szerzeniu hebrajskiego w życiu codziennem, w słowie i w piśmie.

Wreszcie wyraził referent w toku swego z punktu widzenia katolicyzmu traktowanego odczytu, że Żydzi w Europie tak mało pieniędzy dają na Keren Hajessod.

Ostatnie zasiłki „Jointu".

Warszawa. (Tel. wł.) Od piątku bawią w Warszawie dyrektor naczelny JDC. dla Europy Dr. Bernard Kahan, dyrektor wydziału odbudowy tejże organizacyi dla Europy p. Leonard Rubinsohn, orz dyrektor finansów JDC. w Europie p. Dawid Schweitzer.

W piątek pp. Dr. Bernard Kahan odbył konferencyę z przedstawicielami całego szeregu żydowskich instytucyi społecznych, zawodowych, filantropijnych i kulturalnych.

Mówcy podnosili, że bez dalszych subsydyów JDC. żyd. instytucye społeczne nie będą mogły egzystować.

Dr. Kahan oświadczył, że JDC. już nie posiada funduszów na subsydyowanie poszczególnych instytucyi, oprócz tych dla których już oddawna wyasygnowane zostały fundusze. Konferencya skończyła się na tem, że Dr. Kahan przyrzekł kilku delegacyom dać coś z „ostatniego spadku".

ROGATYWKI DLA SZWADRONU PRZYBOCZNEGO. Z dniem 1 czerwca br. oficerowie i szeregowi szwadronu przybocznego Prezydenta Rzeczypospolitej nosić będą obowiązkowo rogatywki z kolorowym otokiem o dotychczasowej barwie, oraz z daszkiem i podpinką z czarnej skóry. Dotychczas nosili oni — jak wszystkie pułki kawaleryi naszej — czapki okrągłe typu angielskiego z kolorowym otokiem.

Oficerom szwadronu przybocznego, których jest pięciu, pozwolono donaszać stare czapki okrągłe poza służbą do tego czasu.

Ze świata.

WZRASTAJĄCA LICZBA CHRZTÓW WE WIEDNIU. Statystyka przechrztów we Wiedniu jest w ostatnich tygodniach znowu liczna. Każdy tydzień przynosi statystykę 25—30 przechrztów. Większość przechrztów stanowią rodzeni wiedeńczycy i Żydzi uciekinierzy z Budapesztu. Na ostatniej liście znajdują się mężczyźni i kobiety w wieku 50—70 lat jakoteż dzieci w wieku 3—7 lat, których rodzice pozostali Żydami a ochrzcili tylko swoje dzieci.

TURNIEJ SZACHOWY W NEW JORKU. Wielki międzynarodowy turniej szachowy, w którym bierze udział dr Emanuel Lasker, Capablanca Aljechin, Retti Vates, Dr Tartatokower, Bogoljubow, Maroczi, Marshall, Janoski i Kupczyk rozpoczął się 16 marca. Wyniki są na razie następujące. Tartakower bije Bogoliubowa w 58 ciągach, Aljechin zwycięża przeciw Vatesowi, partya Capablanca-Janowski nierozstrzygnięta (remis po 20 ciągach). Taksamo nierozstrzygnięte pozostały partye Marshall—Retti i Maroczi—Lasker.

Tragiczne zdarzenie w świecie teatralnym.

Urocza gwiazda kinomatograficzna Jadwiga Smosarska, padła ofiarą przykrego wypadku. Mianowicie podczas zdjęć do głośnego filmu polskiego, pióra Józefa Relidzyńskiego, autora „Tajemnicy przystanku tramwajowego" p. t.: **Niewolnica miłości** który to obraz wkrótce już ujrzymy na ekranie **Kino „Wanda"**, ulubieniec Warszawy Paruell, występujący w filmie tym poraz pierwszy w charakterze artysty kinomatograficznego, grając rolę apasza, w wielkiej scenie końcowej przejęty kreacyą, uderzył tak nieszczęśliwie nożem ulubioną artystkę, że zranił ją poważnie w plecy. — Zraniona artystka filmowa po blisko dwumiesięcznej kuracyi w sanatoryum warszawskiem powróciła już do zdrowia. Publiczność zaś Krakowska wkrótce ją ujrzy na srebrnym ekranie w **KINO „WANDA"**.

Ciekawe rzeczy.

ŻYWY SEISMOGRAF. Jak wiadomo istnieją ludzie, odczuwający nerwowo burze na kilka godzin przed jej nadciągnięciem. W Anglii jednak odkryto osobę, która ulega silnym atakom nerwowym, gdy gdziekolwiek nastąpi trzęsienie ziemi lub wybuch wulkaniczny.

Młoda ta kobieta leczyła się już lat kilka na te ataki nerwowe, ale bezskutecznie. Wreszcie odkryła, że zawsze gdy ulega takiemu atakowi, nadchodzi wiadomość o trzęsieniu ziemi w jakiejkolwiek części świata. Lekarze stwierdzili istotnie tę dziwną właciwość jej organizmu i poddali ją badaniom. Oczywiście zjawisko było zbyt wyjątkowe, aby nie zwrócić na siebie uwagi prasy i żywy seismograf stał się sławny, a przytem choroba jego okazała się zyskowna. Zaproponowano bowiem chorej stały dochód w pewnym dzienniku za wiadomość telefoniczną o każdym jej ataku, instytucye zaś lekarskie proponują jej za wynagrodzeniem stawianie się natychmiast do ich rozporządzenia, gdy uczuje, że atak nadchodzi, aby można było badać szczegółowo jego przebieg w związku z trzęsieniem ziemi.

Niewiadomo więc nigdy, co może popłacać.

BRATANEK CESARZA URZĘDNIKIEM BANKOWYM. Do Nowego Jorku przybył w tych dniach — jak podają pisma tamtejsze — syn księcia Henryka pruskiego, a bratanek byłego cesarza Niemiec, Wilhelma II i zamieszkał w jednym z hotelów nowojorskich pod nazwiskiem Wolfganga Wildhofa.

Ciekawym reporterom nowojorskim, cisnącym się do niego, bratanek cesarski oświadczył, że wykształcił się na bankowca i pracuje obecnie w domu bankowym Warburga w Hamburgu.

Przegląd gospodarczy.

Manufaktura a dolar.

Łódź, 15 marca.

Pomimo ogólnej stagnacyi w przemyśle i handlu pewne gatunki towarów znajdują chętnych nabywców. Są to mianowicie towary sezonowe jak bawełniane, a z wełnianych kamgarnowe, które są poszukiwane jak zwykle w okresie przedświątecznym, będącym kulminacyjnym punktem sezonu na wyroby letnie. Oczywiście, iż jak zwykle zapotrzebowanie wyżej wymienionych towarów zakończy się przed świętami wielkanocnemi. Ten przemijający charakter ożywienia sezonowego łącznie z dostateczną podażą powoduje, iż nie odbija się ono na przemyśle w którym niepomyślna sytuacya nie uległa zmianie, a większość fabryk nadal pracuje po 2, 3 dni w tygodniu. Jest w tem jednak pewna strona dodatnia, gdyż w razie całkowitego uruchomienia fabryk wskutek małej pojemności rynku wewnętrznego okazałby się nadmiar towarów sezonowych, co mogłoby wywołać niepożądane powikłania w handlu. Widać z tego, iż producenci, którzy w ciągu r. ub. w swej krótkowzroczności zalewając rynek masami towarów niewspółmiernie do rzeczywistego zapotrzebowania wywołali nadprodukcyę, a przez to przyczynili się do ostrzejszego przebiegu zastoju w okresie sanacyjnym, stali się bardziej ostrożnemi. Oprócz towarów sezonowych czynione są ostatnio niezbyt liczne zakupy towarów zimowych, których cena niższa o 40 proc. od kosztów produkcyi (co nawiasem mówiąc) uniemożliwia zupełnie fabrykowanie tych gatunków.

Sytuacya na rynku pieniężnym, który znajduje się w ścisłym kontakcie z rynkiem manufakturowym, ostatnio również zachęca do zakupów, gdyż wskutek powstałej od kilku dni różnicy pomiędzy notowaniami oficyalnemi, a kursami na czarnej giełdzie weksle złotowe wobec niezmienionego poziomu franka waloryzacyjnego straciły nieco na wartości na korzyść wystawcy, a niekorzyść odbiorcy. Wytworzoną w ten sposób sytuacyę, która spowodowaną została w I-szym rzędzie przez zarządzenie PKKP. określające jako minimum przydzielanych walut obcych 2.500 dolarów, wobec czego mniejsze zapotrzebowania skierowane są na czarną giełdę, należy uważać za niepomyślną, gdyż wnosi ona do transakcyi wyeliminowany od niedawna czynnik spekulacyjny, nie ulega wątpliwości, iż kupcy, którzy licząc na dalszą dysproporcyę między kursami oficyalnemi a czarnogiełdziarstwem, angażują się na sumy przewyższające ich zdolności płatnicze, srodze się zawiodą, gdyż obecna zwyżka dolara jest zjawiskiem przemijającem i zapewne już osiągnęła punkt najwyższy.

M. W-r.

Pierwsze zakupy sowieckie w Łodzi.

Łódź, 16 marca.

W dniu onegdajszym przybył do Łodzi szef departamentu eksportu i importu przy misyi sowieckiej „Wniesztorgu" w Warszawie p. Rydziński, który zaofiarował przemysłowi większą partyę towarów oraz poczynił tytułem próby zakupy chustek wełnianych. Prócz tego p. Rydziński nabył z wyrobów półwełnianych któremi Rosya bardzo się interesuje wzory po jednym metrze. Będą one przetransportowane (za pośrednictwem „Polskiego Loydu") do Moskwy, gdzie centrala Wniesztorgu zadecyduje czy i jaka ilość towaru ma być nabyta. O ile warunki nie będą zbyt wygórowane transakcye napewno dojdą do skutku. Należy dodać, iż przybycie p. Ryd. jest niezmiernie doniosłym wypadkiem dla Łodzi i może zapoczątkować nową epokę w jej rozwoju. Znamiennym jest, iż „Wniesztorg" przystępuje do stosunków handlowych, jeszcze przed zawarciem konwencyi, co dowodzi życiowej konieczności tych stosunków. O ile nadzieje pokładane w zadzierzgnięciu węzłów handlowych z dawnym głównym odbiorcą naszych wyrobów nie zawiodą, Łódź może patrzeć z otuchą w przyszłość i spokojnie czekać „lepszych czasów", które być może są już niedaleko.

M. W...r.

———o-o———

HANDEL

ULGI PASZPORTOWE PRZY WYJEŹDZIE NA TARGI PRASKIE. Zarząd targów w Pradze czeskiej za pośrednictwem poselstwa polskiego w Pradze zawiadamia sfery handlowe i przemysłowe, że rząd czechosłowacki postanowił zwolnić przybywających na targi zagranicznych gości z obowiązku wizowania paszportów, o ile odwiedzające targi osoby są zaopatrzone w legitymacye, wydane przez zarząd wspomnianych targów. Ulgi te stosowane być mają jedynie względem przyjeżdżających na targi wiosenne i do tych, którzy przekroczą granicę czechosłowacką tam i z powrotem w okresie między 6 a 30 marca br., którzy przedłożą legitymacyę targów władzom granicznym czechosłowackim przy rewizyi paszportów.

O ZAKAZ WYWOZU SKÓR CIELĘCYCH. Eksporterzy surowych skór cielęcych złożyli do Min. Przemysłu i Handlu podanie w sprawie otrzymania pozwolenia na wywóz 3 miliony 500 tysięcy sztuk skór surowych zagranicę. W związku z tem rozeszła się pogłoska, że Polska będzie ogołocona z tego surowca i czynniki zainteresowane zaczęły podbijać cenę. Jak się dowiadujemy z autentycznego źródła Min. Przemysłu i Handlu odmówiło pozwolenia wywozu 3,500,000 sztuk, natomiast zezwoliło na wywóz 150,000 klg przez wskazaną w pozwoleniu pograniczną stacyę wywozową.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 19 marca.

Dla akcyi nastrój nadal słaby. Kursy początkowo mocniejsze osłabiły się pod koniec zebrania.

Po giełdzie robiono: Gazy wschodnie 95.000 płacono, Gazy zachodnie 31.500—32.000, Len 5000 towar, Węglówki 135—132, Lokomotywy 2375—2450, Nafta Krosno 2800—3000, Gloria 1200, Elektrownia na Sanie 875, Industria 2500, Nobel 6900—7050.

Waluty i dewizy w obrotach bankowych. Waluty: Dolary 9.400—9.375, kor. czeskie 264.

Dewizy: N. Jork 9.365—9.350, Zurych 1.615—1.617—1.616, Londyn 40.250, Praga 270—266—264, Wiedeń 133 i jedna czwarta.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	19 III.	18 III.
Polski Bank Przem. I-VIII	2125—2100	2100—2125
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	2260
Ziemski Bank Kredyt.	750—700	700—725
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	23600	23500
Polskie Tow. handl.	1700—1600	1610—1620
Handl. Sp. akc. „Impex"	100	100
„Hurtma" Mag. Jawornicki	2575—2450	2375—2400
Tow. han. Bracia Kolniccy	[illegible]	—
„Polski Glob"	—	—
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	440	440
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	46750-46560	46750
H. Cegielski, Poznań	2800—2650	2700
Parowozy I-III.	1800—1775	1775—1800
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	2900	2925—2950
Zakłady amunic. „Pocisk"	5500	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	71600	71600 71500
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	[illegible]	22600-23000
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	[illegible]	[illegible]
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	[illegible]	[illegible]
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2200—2175	2100—2250
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny	6500—6425	6400—6450
„Tezet" Powsz. zakł. bud.	—	
Syndykat Koszyk. Kraków	800	—
Fabr. przet. ch. w Trzebini	16400	—
„Azot" I—IV.	2100—2025	—
„Agrochemia"	—	—
„[illegible]" Z. fab. prz. wysk.	7600—7575	7600—7700
Fabr. cukru w Chodorowie	22350-22150	[illegible]
Cukrownia Chybie I.	49000-48750	47000-49750
A. Piasecki	8450	8575—8600
Fabr. porcel. w Ćmielowie	3600—3500	3650—3625
Kopaln. w Sierszy I-IV	1400	1400—1425
Z. W. Kiemojewski	2600—2650	2625—2650
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

GIEŁDY KRAJOWE

Giełda warszawska z dnia 19 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,340.640—9,300.000, frank złoty w kupnie 1,400.000, bony złote 1,350.000—1,400.000, pożyczka złota 15000 15050—15000 milionówka 1260—1250, pożyczka dolarowa 5635—5615.

Czeki Belgia tranz. 408000 Berlin tranz. ———, Gdańsk tranz. ———, Holandya tranz. 3455—3425, Londyn tranz. 40,360.000—39,975.000, Nowy Jork tranz. 9,360.000, Paryż tranz. 488000—456500, Praga tranz. 269500—263750, Szwajcarya tranzakcya 1610000—1600000, Wiedeń tranz. 132·10—131·00, Włochy tranz. 385000—392500.

Warszawa 19 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye (podane cyfry rozumieją się w tysiącach mk.) Bank Małopolski, Kraków ———, Bank Przemysłowy Lwów 2000—2200—2000, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 23000—21500, Puls 1550—1730—1700, Wildt 700———, Cukier Warszawa 18500—17000—18000, Cegielski 2600—2625—2600, Ursus 5000—5150—5000, Parowozy 1800—1900—1875, Zawiercie ———, Żegluga ———, Polska nafta 2400—2450—2400, Siła i Światło 1600—1625, Ćmielow 3500—3575—3500, Starachowice 16500—16100—16500, Pocisk 5000—5600, Zieleniewski ——————, Żyrardów 1715000—1740000—1735000, Chodorów 22750—22250, Trzebinia 2900.

Rząd angielski rezygnuje z rozszerzenia podstawy morskiej w Singapore.

Londyn, 19. 3 PAT. Podczas wczorajszej debaty w Izbie gmin nad sprawami morskiemi premier Mac Donald mówił o sprawie bazymorskiej w Singapore. Premier powiedział, że port w Singapore posiada dziś obszar prawie wystarczający dla potrzeb żeglugi. Przypomina jednakże, że rząd w swoim czasie powziął myśl rozbudowy obszaru portu. Gdybyśmy przystępowali do budowy wielkiej floty na pacyfiku na potrzeby imperyum, rola Singapore stałaby się na olbrzymich wodach Pacyfiku niezwykle ważną. Z punktu widzenia marynarki w wypadkach zarówno obrony jak i ataku Singapore, śmiem twierdzić, wybrany by został, zako miejsce oparcia tych przyszłych sił morskich. Rząd dobrze rozważył całą sprawę, ujmując ją jednakże w polu szerszego widzenia. Zdecydował się zaniechać tego wielkiego planu. Rząd stanął na stanowisku polityki, międzynarodowej współpracy przez wzmocnienie autorytetu Ligi narodów, na stanowisku konieczności uzgadniania punktów spornych drogą pertraktacyi i arbitrażu, oraz stworzenia takich warunków, które umożliwiałyby osiągnięcie porozumienia w zakresie ograniczenia zbrojeń. Rozbudowy Singapore w tych rozmiarach, jak swego czasu projektowano naraziłaby dobrą wiarę Anglii na podejrzenie.

Następnie premier zacytował odpowiedź dominiów w kwestyi Singapore. Zarówno Australia jak i Nowa Zelandya oraz Nowa Funlandya życzą sobie podjęcia akcyi w Singapore. Premier związ ku południowo-afrykańskiego gen. Smuts jest temu przeciwny. Rządy Kanady Indyi wschodnich i wolnego państwa Irlandzkiego powstrzymały się od wyrażenia swojej opinii w tym względzie.

* * *

Londyn, 19. 3 PAT. Rząd angielski postanowił zrezygnować z zamiaru utworzenia bazy morskiej w Singapore. Izba lordów przyjęła 56 głosami przeciwko 19 wniosek Curzona wyrażający ubolewanie z powodu powzięcia tej decyzyi.

Prez. Coolidge o ograniczeniach imigracyjnych

Waszyngton. (PAT) Jak wiadomo udała się delegacya związków żydowskich w Ameryce do prez. Coolidge'a celem zaprotestowania przeciw ograniczeniom imigracyjnym do Ameryki. Prezydent Coolidge odpowiedział delegacyi, że jśli itnieje podstawa do krytyki billu emigracyjnego jest pewnem, że Kongres weźmie pod uwagę protesty i uzupełni go propozycyami zanim ograniczenia emigracyjne zostaną przyjęte. Zarazem jednak powiedział prezydent Coolidge, że jest rzeczą konieczną ograniczyć imigracyę i że Kongres powinien przedewszystkiem starać się o swój naród.

GIEŁDY ZAGRANICZNE.

Wiedeń 19 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 26270 Zagrzeb i Belgrad 870 Berlin 15.80 (za bilion) Bruksela 3014, Budapeszt 031, Bukareszt 372, Chrystiania 9430, Kopenhaga 110.0, Londyn 304.000, Madryt 8860, Medyolan 2064, Nowy Jork 70935, Paryż 3632, Praga 2051, Sofia 498 Sztokholm 18640 Warszawa — —— (za 10 000) Zurych 12225, Dolary 70800, Belgijskie 2975, duńskie 10860, marka niemiecka 15.00, angielskie 302.200, francuskie 3615, holenderskie 26080, włoskie 2960, jugosłowiańskie 869, norweskie 9510, polskie 69—79, rumuńskie 166, szwedzkie 18430, szwajcarskie 12110, hiszpańskie 8740, czeskie 2032, węgierskie 087.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1080, austr. renta koronowa ——, renta lutowa ——, węg. renta koronowa ——, losy tureckie ———, priorytety kolei południowej 528000, kolej południowa 105500.

AKCYE POLSKIE

Zieleniewski 343, Silesia 61,9, gal. Karpaty 399,9, Schodnica 710, Kompas 28, Lumen 60, bank hipot. —, Browary lwoskie 205, Mraznica 145—150, Apollo 840, Fanto 2800, Galicya 3150, Siersza 1990, Goleszów 2080, bank małopol. 17,5, Portland cement 1110, Nafta ska akc. 435. TPG. 77—80.

Zurych, 19. 3 PAT. Otwarcie giełdy. Holandya 214, N. Jork 381, Londyn 24.91, Paryż 20.60, Medyolan 2430, Praga 16.80, Budapeszt 00085, Bukareszt 305, Belgrad 712 i pół, Sofia 415, Wiedeń 00081 i pół.

Paryż, 19. 3 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. Londyn 84.20, N. Jork 19.63, Belgia 83.60, Hiszpania 252, Włochy 82.60, Szwajcarya 337, Dania 307, Holandya 728, Norwegia 269, Szwecya 517, Praga 56.70, Rumunia 10, Węgry 28.

Londyn, 19. 3 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. N. Jork 429.50, Francya 84,55, Belgia 100.75, Włochy 102.—, Szwajcarya 24.84 i pół, Hiszpania 33.42 i pół, Portugalia 1.65, Holandya 1161 i jedna czwarta, Dania 2731 i pół, Norwegia 31.47 i pół. Szwecya 16.77 i pół, Helsingfors 171.25, Niemcy 19.000, Austrya 305.50, Praga 14900.

N. Jork, 18. 3 PAT. Giełda pieniężna. Kurs dzienny. Przekaz na Londyn 429.25, przekaz na Londyn na 60 dni 426,25, przekaz na Paryż 506, przekaz na Amsterdam 3679, przekaz na Kopenhagę 1548, przekaz na Pragę 289, przekaz na Berlin 22 i jedna czwarta do 22 i pół.

———o-o———

FINANSE.

OSTATNI TERMIN SUBSKRYPCYI. 20 marca (czwartek). „Chybie“ S. A. ostatni termin subskrypcyi. Na 2 stare 1 nowa, po kursie emisyjnym 1,25 złotych. Miejsce subskrypcyi: Akcyjny bank Hipoteczny w Krakowie.

Papież chory.

Londyn, 19. 3 PAT. Według wiadomości zaczerpniętych ze źródeł prywatnych w Watykanie stan zdrowia papieża budzi obawy. Jakkolwiek alarmujące wiadomości o stanie zdrowia Ojca św. trzymane są oficyalnie w tajemnicy, z kół zbliżonych do Watykanu komunikują, że Ojciec św. cierpi na arteryosklerozę. Lekarz papieża dr Rosi żywi obawy o serce papieża.

Wyrok w procesie Hitlera
nastąpi w poniedziałek.

Monachium, 19. 3 PAT. Wczoraj po ukończeniu postępowanie dowodowego przewodniczący oświadczył, że następne posiedzenie sądu odbędzie się dopiero w piątek. W piątek wygłosi przemówienie prokurator a następne obrońcy. Sąd orzeknie w piątek, czy stanie się to jawnie, czy przy drzwiach zamkniętych. Na wczorajszem posiedzeniu senzacyę wywołało przemówienie Hitlera, który zaznaczył, że jest oburzającem, iż ten, który jeszcze w roku 1919 był przywódcą strejku, piastuje obecnie godność prezydenta republiki. Przewodniczący rozprawy, ani słowem nie przywołał Hitlera do porządku za taki bezczelny atak na najwyższego urzędnika państwa. Z wypowiedzeniem ostatniego słowa zrezygnowali prawie wszyscy oskarżeni z wyjątkiem Hitlera. Wyrok ogłoszony będzie prawdopodobnie w poniedziałek.

Strejk w przemyśle metalurgicznym
w Saint Etienne.

Paryż, 19. 3 PAT. W zagłębiu przemysłowem Saint Etienne wybuchł strej robotników w przemyśle metalurgicznym. Strejkuje dotychczas 2500 robotników.

Trzęsienie ziemi w Japonii.

Wiedeń, 19. 3 PAT. Neue Fr. Presse donosi z Tokio: z Sachalinu nadchodzi wiadomość o poważnem trzęsieniu ziemi, które nastąpiło w nocy z soboty na niedzielę. W japońskiej kolonii Kasiku wiele osób zginęło. Ognisko trzęsienia ziemi znajdowało się na oceanie. Także i w Tokio odczuto wstrząśnienia ziemi.

Kronika telegraficzna.

— Komitet rzeczoznawców pod przewodnictwem Mac Kenny rozpocznie dziś redagowanie tekstu sprawozdania rzeczoznawców.

— Rząd sowiecki uwolnił uwięzionych żołnierzy oraz oficerów japońskich, którzy zostaną najprawdopodobniej wydaleni z Rosyi.

— „Rikstag“ szwedzki przyjął wniosek socyalnej demokratycznej fracyi o redukcyę armii o jedną dywizyę w myśl poprzedniego głosowania nad tą kwestyą w komisyi wojskowej.

— Reuter donosi z Bukaresztu, że król grecki oświadczył, że nigdy dobrowolnie nie zrzeknie się tronu.

— Dnia 16 bm. przybył do Kłajpedy delegat francuski na Litwę Cadowani celem zastąpienia udającego się na urlop Lecuillera.

— Komisye sejmu litewskiego przyjęły projekt pożyczki angielskiej, który rozpatrywany będzie w najbliższym czasie na plenum sejmu.

Uroczystość imienin marszałka Piłsudskiego
w Warszawie.

Sin Warszawa (Telefonem). Wczoraj obchodzono tu bardzo uroczyście dzień imienin marszałka Piłsudskiego. W przeddzień wieczorem odbył się bankiet wydany przez profesorów wyższych uczelni stolicy na cześć marszałka. Obecnych było około 100 osób ze świata naukowego. Przemówienia wygłosili profesor Lyskowski i marszałek Piłsudski.

Pierwsi składali życzenia legioniści, śląc z całej Polski depesze z życzeniami, które nadeszły równie od licznych zrzeszeń i poszczególnych osób. W Sulejówku urządzono specyalne pomieszczenie dla przyjęcia przybyłych z życzeniami gości.

Komisaryat do walki z drożyzną
zostanie wkrótce zniesiony.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisyi do walki z drożyzną nadzw. komisarz do zwalczania drożyzny wygłosił sprawozdanie o sprawie obecnego położenia na rynku wewnętrznym w stosunku do produktów pierwszej potrzeby, poczem poinformował komisyę, że ministerstwo spraw wewn., wystąpi do rady ministrów z wnioskiem zniesienia komisaryatu do walki z drożyzną.

W dyskusyi zabrał głos pos. Frostig (Koło Żyd.), który podał cały szereg faktów nadużyć dokonanych przez organa komisaryatu, przedstawił szykany, represye jakie stosował komisaryat do walki z drożyzną wobec kupców żydowskich tak w Warszawie, jak i na prowincyi. Zniesienie tego urzędu przyjmie społeczeństwo z ulgą do wiadomości.

Z komisyi dla zbadania zajść listopadowych.

Sin Warszawa. (Telefonem). Sejmowa komisya do badania zajść w Krakowie, Tarnowie i Borysławiu wysłuchała referatu posła Liebermana o zajściach w Borysławiu 6 listopada zr. Komisya ustaliła listę swiadków urzędowych, którzy mają być przesłuchani i zażądała protokółów sekcyi zwłok osób zabitych dla ustalenia z jakiej broni polegli. Co do swiadków prywatnych będą oni powoływani na miejscu w miarę potrzeby. Pozatem komisya postanowiła wyjazd do Borysławia odroczyć do 1 kwietnia.

Zamach na konsula polskiego w Olsztynie.

Królewiec, 19. 3 PAT. Dzisiaj w nocy do lokalu wicekonsulatu Rzeczpospolitej Polskiej w Olsztynie nieznani sprawcy dali szereg strzałów, które powybijały szyby. Jedna z kul skierowana była do pokoju zamieszkałego przez wicekonsula i utkwiła w ścianie nad łóżkiem o parę centimetrów od głowy wicekonsula. Wicekonsul złożył odpowiedni protest w rejencyi olsztyńskiej. Z polecenia konsulatu generalnego w Królewcu wicekonsulat w Olsztynie został na znak protestu tymczasowo zamknięty.

Prawne usankcyonowanie podjudzającej
działalności „Rozwoju“.

(PAT.). W odpowiedzi na interpelacyę posła Insslera i towarzyszy z Koła Żyd. w sprawie tolerowania agitacyi antyżyd. uprawianej przez towarzystwo „Rozwój“ (ogłoszenie w „Myśli Narodowej“ listy nazwisk osób, które zawierały tranzakcye handlowe z Żydami pt. „Zmarli dla Polski“) p. minister sprawiedliwości wystosował do p. Marszałka sejmu pismo, wyjaśniające, że urząd prokuratorski nie mógł dopatrzeć się w wymienionym artykule cech przestępstwa, uprawniających do ingerencyi. Wogóle zaś agitacya w celu zmuszenia do niezawierania tranzakcyi handlowych z pewnemi osobami, lub grupami osób o ile nie jest poparta groźbami czynów gwałtownych, nie daje podstaw do wkroczenia prokuratora z urzędu, natomiast osoby, które czują się pokrzywdzone lub zniesławione formą tej agitacyi, mogą zwrócić się do sądu w drodze prywatnego oskarżenia.

Loty na samolocie bezsilnikowym na Babiej górze

Warszawa, 19. 3 PAT. Dziś wyjeżdża wyprawa zorganizowana przez Ligę obrony powietrznej na Babią Górę pod Zawoją celem dokonania prób zimowego lotu na samolocie bezsilnikowym. Uczestnikami wyprawy są piloci i młodzież akademicka sekcyilotniczej politechniki warszawskiej. Chronometrażysta jedzie z ramienia aeroklubu.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.